

Samen voor de toekomst. Het is een thema dat ons bij Cito bijzonder aanspreekt. Geen wonder als je al meer dan 50 jaar gedreven wordt door het bevorderen van gelijke toekomstkansen met onafhankelijke toetsen en examens.

DOOR MARLEEN OOSTERINK

FOTO'S: CITO

Samen voor de toekomst

Samen voor krachtig onderwijs

Toen Cito in 1968 werd opgericht, was Nederland sterk verzuild. Afkomst bepaalde voor een groot gedeelte jouw toekomst. Het werd onze missie om dit te veranderen en met onafhankelijke toetsen en examens te zorgen voor gelijke kansen in het onderwijs (en een betere toekomst voor heel veel leerlingen). Ruim 50 jaar later is kansen-gelijkheid nog steeds iets wat Cito, en mij persoonlijk, drijft. Ook al vertalen we dat tegenwoordig naar ons motto *Samen voor krachtig onderwijs*.

Samen, toekomst, onderwijs. Het zijn woorden die terugkomen in het thema van de Nationale Onderwijsweek; woorden waar we elkaar op vinden. Maar wat betekent die *toekomst* in *Samen voor de toekomst*? Het woordje toekomst trekt direct de aandacht, maakt nieuwsgierig. Het stimuleert toekomstgericht denken. Want: hoe ziet die toekomst er eigenlijk uit? Gaan we bijvoorbeeld leerlingen op een later moment selecteren, niet meer op 12-jarige maar op 15-jarige leeftijd? En wat moeten leerlingen kennen en kunnen om in de toekomst succesvol aan een baan te komen? In die toekomst wordt formatief toetsen steeds belangrijker, dat is zeker. En moderne technologie maakt het mogelijk het onderwijs nog verder te personaliseren.

Samen

Toch gaat *Samen voor de Toekomst* voor mij vooral over ... *Samen!* Als ik eerlijk ben, is dit

Marleen Oosterink

soms best een worsteling. Want *samen* betekent: luisteren naar elkaar, je kwetsbaar durven opstellen en durven bijsturen. Het werkt niet om efficiënt en veilig toetsen te maken vanuit ons kantoor. Zo ontstaan namelijk niet vanzelfsprekend toetsen die het onderwijs verder helpen, die bijdragen aan onze missie van gelijke kansen. Bij Cito kiezen we er daarom heel bewust voor om te ontwikkelen in co-creatie. We doen dat al tientallen jaren, en vanaf de allereerste opzet van onze toetsen en examens. Het zijn leraren die onze opgaven bedenken, maken en naar ons toekomen om ze samen te bespreken en verfijnen. Lang niet alle opgaven overleven deze sessies, alleen de beste blijven over. Datzelfde gebeurt bij het bedenken van nieuwe toetsvormen. Ook daarbij gebruiken we graag de expertise, ervaring en denkkraft van het onderwijs. Bijvoorbeeld door regelmatig klankbordgroepen te organiseren en een online community-omgeving op te zetten.

Co-creatie is mooi, maar soms ook confronterend. Wat in mijn hoofd een goed idee lijkt, blijkt soms niet (helemaal) aan te sluiten bij wat een school echt wil. Met vallen en opstaan heb ik geleerd dat de beste manier om samen te werken is: heel veel vragen stellen. Waarom? Wat? Wanneer? Waarom is dat belangrijk voor jou? Wat zou je met bepaalde informatie willen doen? Zo ontstaan mooie dialogen, waarin we kennis en praktijk kunnen combineren.

Luisteren

Elke dialoog met het veld nemen we bij Cito serieus. We nemen hem mee terug naar de tekentafel. Soms om een concept te verfrommelen en in de prullenbak te gooien. Soms om aanpassingen te doen en weer een stapje verder te komen. Het nieuwe observatiesysteem *Kleuter in Beeld* is zo ontstaan. Leerkrachten vertelden ons namelijk regelmatig dat ze al zo veel weten over de ontwikkeling van de kleuters in hun groep. En dat een toets daardoor een beetje overbodig voelde. Aanleiding genoeg dus voor een nieuw instrument. Het drijft op de kennis en observaties van leerkrachten, en werkt met snel in te vullen observatielijstjes. Voor leerlingen of onderdelen waar je meer over wilt weten, zijn speelse taakjes bedacht. Het is een mooi samenspel geworden tussen de praktijkervaring van leraren en onze Cito-kennis van objectief volgen.

Samen betekent bij Cito ook samen aan de slag met leerlingen. Ook zij worden betrokken

in ontwikkelingstrajecten. Waar onze samenwerking met scholen ons nieuwe inzichten brengt en soms confronterend is, daar vertellen leerlingen je helemaal de waarheid! Zij komen met uitspraken als: "Deze toets is echt stom!" En dan is er dus wat aan de hand. Niet iets wat je oplost door in de modus te schieten van uitleggen en een volwassen perspectief. Nee, ook hier geldt: open houding, luisteren, vragen, luisteren, vragen.

Enthousiasme

Leerlingen spreken we met regelmaat via onze leerlingenraden. Zo was de leerlingenraad voor het thema *Lekker Lezen* een bijzondere. In Den Haag kwamen 44 leerlingen bij elkaar om met mij te praten over lezen en onze toetsen. Ik werd er positief verrast door het enthousiasme van de kinderen; ze wilden heel graag met me in gesprek! Veel leerlingen hadden goede tips voor Cito als het gaat om toetsen. Zoals: "De opgaven mogen wel wat grappiger", "Graag meer plaatjes in de sommen" en "Is wat meer kleur ook mogelijk?" Sommige leerlingen hadden vooraf al zo goed nagedacht, dat ze hun ideeën met een notitieblokje in de hand kwamen doorgeven. Op dat soort momenten ben ik ontzettend blij met mijn werk. Het doet me beseffen waar we echt voor werken, namelijk voor die kinderen op de basisschool. Om hen te helpen alles uit zichzelf te halen.

Een beetje ontroerd werd ik door een meisje uit groep 7, Pam. Ze wilde na afloop verder praten en vertelde hoe zenuwachtig ze altijd is voor een toets. Ik weet dat er nog veel meer meisjes en jongens zijn zoals Pam, ik herken mijn eigen dochter er bijvoorbeeld in. Gelukkig kon ik Pam geruststellen. Ik vertelde haar dat haar juf of meester haar het allerbeste kent. Dat een toets alleen een hulpmiddel is. En helpt om te laten zien wat al goed gaat en wat ze misschien nog moeilijk vindt. Niet meer dan dat. Mijn toelichting zorgde voor een ontspannen lach. Echt, daar doe je het voor! En niet alleen, maar dus *samen*.

Cito is een kennisorganisatie. We zetten onze expertise graag in om de toekomst van het onderwijs mee vorm te geven. Dat kunnen we niet alleen, en dat willen we ook niet alleen. We doen het graag *samen* met jullie, de experts uit de praktijk!

Marleen Oosterink is businessmanager primair onderwijs bij Cito.